

*delo
življenje*

6

leto 6

glasilo tovarne alpina žiri

1910
1911

1912

1913

PRAZNOVALI SMO 20-LETNICO

Vrsta novih dogodkov doma in v svetu nam prav gotovo usmerja vsakodnevne misli. Poleg resnosti gospodarske situacije je vmes kar naenkrat ogrožen že svetovni mir. Ni naša naloga, da dajemo kakršnekoli komentarje o dogodkih, hočem le povedati, da kakor grede dogodki hrupno mimo, tako jih tudi hitro pozabimo.

Mesec dni in več je, ko smo praznovali 20. letnico podjetja. Upam, da je vsem ostala proslava v lepem spomina. Temeljite priprave nanjo niso bile zaman. Vsi, ki smo pripomogli s svojim delom, da je bila obletnica podjetja dejansko praznik kraja, so svoje naloge vestno in odgovorno opravljali. Dobili smo vsi skupaj vtis resnosti in odgovornosti. Tak občutek je vreden svoje pozornosti. Čeprav bi marsikdo rekel, saj ni bilo nič posebnega, pa je treba vedeti, da je bilo splošno zadovoljstvo na višini, ki smo si ga samo želeli. Naši poslovni sodelavci in razni obratni opazovalci so se pohvalno izražali in dosegli smo upam, to, kar je bil namen proslave. Podjetje smo pokazali vsem, ki so si ga hoteli ogledati in spoznati. Mnogo ljudi je bilo med njimi, ki so prvič dejansko spoznali vso resnost industrijske proizvodnje. Polno

je tistih, ki šele sedaj pravilno gledajo na naše delo, razvoj in prizadevanje.

Prijetno in nadvse ganljivo smo spremljali naše upokojenke, bivša člana kolektiva. Ne samo veselje in ponos, ampak tudi izredno zanimanje so pokazali za vse spremembe in novosti podjetja. Človek bi mislil, da so v glavnem že vsi pozabili, kaj in kako je bilo v Alpini, da so pozabili na nas in se ne zanimajo več ter ne spremljajo podjetja. Pa je ravno nasprotno. Vse to, kar smo se lahko z njimi pogovorili, nam daje nekakšno oporo za naprej. Videli smo, da živijo z nami in da je veliko njihovih misli pri nas, kar pa bo v bodoče še v večji meri.

Tudi trgovcem smo dali priliko, da vidijo in se spoznajo s podjetjem. Videli so, da to ni delavnica, da je podjetje, ki se zaveda svojega pomena in svojih dolžnosti. Čutili smo, da se počutijo še bolj naše in da jim je žal, ko ni mogoče kaj takega večkrat napraviti.

Nedelja 7. maja je bila praznična. Vreme naklonjeno, razpoloženje kot si ga želimo. Slavnostna akademija skrbno pripravljena. Vsi nastopajoči so svoj program dobro izvedli. Posebna pohvala velja domači godbi in predstavnikom osemletke. Gostje so dajali

laskave pohvale. Popoldanski družabni del je tudi ob lepem vremenu primerno zaključil naše praznovanje. Veliko je bilo dela in priprav. Tudi denarja smo porabili. Od oglasa in čestitke v "Delu" preko razno vrstnih stroškov, ki jih vsi poznamo. To so stvari, ki so bile neizbežne, pri tem pa smo vseeno pazili, da spričo razmer ne tratimo sredstev. Drama je s svojim gostovanjem še po umetniški plati prispevala. Pri tem pa velja povedati, da so bili nastopajoči zelo zadovoljni z občinstvom in so izrazili pripravljenost za podobna gostovanja.

Bežno smo pretekli tok proslave. Bilo je to, kar upamo, da nobenemu ni žal. Tisti, ki ste prejeli darilo in odlikovanje, ste gotovo še globlje čutili pomembnost slavljenja. Vsi ostali pa smo tudi videli in ostalo nam bo v spominu to, da je Alpina zares globoko prirasla med ljudi naše okolice. Videli smo, da pomeni Alpina bistvo, ki mu je treba v bodoče posvetiti največjo pozornost. Hkrati s spomini na preteklost smo si pa zadajali nove naloge. Te naloge in pravilne usmeritve našega podjetja so del našega življenja in dela. Vendar, kar je pred nami: neisproslen čas in zakoni sodobnega gospodarstva. To je resnica, ki se ji ne smemo umikati, ampak v najboljših močeh kljubovati in iskati najugodnejših rešitev. Rešitev pa je torej v nas

samih in pravilnem razumevanju vsakodnevnih odnosov. Želim povedati to, da nas mora bežni pregled spominov na dvajsetletno preteklost Alpine opozarjati na vso dolžnost, ki je v nas članih kolektiva, da podjetju omogočimo nadaljnje uspehe. Mislim na sedanost in bodočnost je z drugo besedo povedano iskati vse mogoče načine, da se bodoče težave dobro rešijo.

Izidor Rejc

OBISK V ALPINI

V soboto, dne 6/5 1967 je upravni odbor "Alpine" povabil na ogled tovarne svoje bivše sodelavce, okrog 100 po številu.

Podjetje je v 20-tih letih obstoja doseglo lepe uspehe, danes se dela v glavnem s stroji, zato so tudi proizvodi konkurenčni, tako po kvaliteti in ceni. Po vsej državi ima trgovsko mrežo z lepo urejenimi trgovinami. Starejši člani smo z zadovoljstvom ogledali velik napredek zadnjih let. Vsi starejši se še spominjamo, ko se je izdeloval gojzer šivani čevlji še ročno, kar je vzelo veliko dragocenega časa in truda. Danes pa vse to delo opravijo spretni delavci s stroji.

Po ogledu tovarne so nam pripravili kosilo, tako je bilo med nami prijetno razpoloženje.

Podjetje se zaveda, da so bili prav ti starejši delavci pionirji današnjemu modernemu obratu, ki je poznan doma in v svetu.

V nedeljo, 7. maja je bila počastitev 20-letnice svečana proslava, pri kateri so sodelovali tudi godba in pevski zbor. Popoldne pa je bila zabava.

S tem smo se spoznali s sedanjim delom in življenjem kolektiva ALPINE in mu želimo še mnogo uspehov v nadaljnjem delu.

Ob tej priliki so bili starejši člani obdarjeni in nekateri tudi odlikovani.

S tem kratkim prispevkom želim, da bi bilo še večkrat ob raznih obletnicah podobno srečanje.

Pavel Kopač

=====
Predsednik Transvaala Krüger je s pravo salomonsko razsodbo končal prepir med dvema bratoma, ki sta se sprla zaradi podedovanega zemljišča. Nista ga mogla razdeliti in sta se naposled obrnila na "strica" Krügerja, prepričana, da jima bo kaj pametnega svetoval. Nista se zmotila, kajti Krüger je takole razsodil: "En brat naj zemljo razdeli, drugi pa naj izbira!"

Precej se je govorilo in pisalo o proslavljanju naše 20-letnice. Tudi v "DELU" smo dne 23. maja 1967 zasledili članek, ki ga v celoti objavljamo. Članek je napisal VLADO JARC, ima pa naslov

ODPRTA "ALPINA"

Predpreteklo nedeljo je kolektiv "Alpina" v Žireh praznoval dvajsetletnico obstoja. Ob tej priložnosti so odprli tovarno na ogled občanom, delavci in delavke pa so sedli za stroje in tri ure dopoldne "normalno" delali, da bi mogli obiskovalci dobiti vsaj bežen vpogled v proizvodnjo.

In prišli so. Iz bližnje in daljne okolice. Ljudi se je kar trlec. Nekateri na kolesih, drugi peš, z avtomobili, motocikli in mopedi, kar pač kdo premore. Pravo romanje v tovarno, ki daje tej dolini zaslužek. Če sem zapisal, da je tisti dan tovarna "normalno" obratovala, sem moral napisati tisto normalno v narekovajih, kajti hčere in sinovi, žene in moške - vse bližnje in daljno sorodstvo si je od blizu ogledovalo, kje in kako delata "njihov" in "njihova". Oče je vzel v naročje hčerkico, ki je potlej pritiskala na gumbe stroja in "proizvajala" - tako kot njen oče. Vrstnicam bo pripovedovala, kaj in kako dela njen oče in pčnosna bo nanj.

Le zakaj zasluži ta na videz nepomemben dogodek, da ga po-

sebej opisujem? Naj namesto odgovora raje postavim vprašanje: Se vam ne zdi, da tak oseben stik okolja s tovarno deluje v dveh smereh. Privč, obiskovalec dobi vsaj približno predstavo o tem, kaj pravza - prav je tovarna, ki živi dolino in v kateri dela njegov najbližnji. In drugič, zlasti pri otrocih se oblikuje etičen odnos do dela s takim, čeprav bežnim obiskom najbližjega sorodnika neposredno na delovnem mestu. Ta vtis pa je močnejši, kot če bi mu na široko povedovali, kako in kaj dela njegov oče v tovarni.

Zato tovarna ne bi kazala odpirati le ob velikih obletnicah - ponekod tega se takrat ne napravijo - ampak pogostej, seveda ne vsak mesec.

Splah se mi zdi, da etike dela pri nas kaj malo poznamo ali pa jo v nenehnem pehanju za dohodkom zapostavljamo. Časi udarnišтва in prehodnih tekmovalnih zastavic so res že mimo. Ali je zdaj morda kaj drugega "namesto" tega? Kako skopi smo s pohvalami, ki dostikrat veliko več pomenijo pohvaljenemu kot denarna nagrada! In navsezadnje, topla beseda pohvale niti nič ne stane, pa je vendar tako preklicano draga, ko gre tako težko iz ust. Če pa imaš smolo in ga polomiš, si pa lahko prepričan, da jih boš šlal. Kako poceni je graja! Kuverta ob mesecu le ni vse, četudi je bistvena. Najbrž pa bi bili odnosi v marsikaterem ko-

lektivno čisto drugačni, če bi medseboj občevali kot ljudje, ne pa zgolj uradno - razporejeni po hierarhični lestvici proizvodnje.

No, zaradi odprte "Alpine" je tisti dan propadla konferenca samoupravljalcev v Žireh. Pa ne, da bi ne bilo ljudi! Bili so - toda v "Alpini".

VOLITVE V SAMOUPRAVNE IN DRUGE ORGANE

Člane delavskega sveta in članke svetov delovnih enot volimo za dve leti, članke upravnega odbora pa za eno leto; nihče ne more biti dvakrat zaporedoma izvoljen za člana delavskega sveta ali sveta DE in ne več kot dvakrat zaporedoma za člana upravnega odbora. Vsako leto volimo polovico novih članov delavskega sveta in svetov delovnih enot. Ta zakonska norma je znana, pa je bila tudi letos v skladu z zakonom v celoti uresničena.

Volitve članov delavskega sveta so bile 19/4 1967, istega dne so bile volitve odbornikov zborov delovnih skupnosti občinskih skupščin.

Naše podjetje je razdeljeno na 12 volilnih enot in vsaka volilna enota je izvolila določeno število članov v delav-

ski svet in določeno število v svet delovne enote. Delavski svet podjetja šteje 47 članov. Na novo je bilo izvoljenih 19. aprila letos 21 članov. V sedem svetov delovnih enot pa je bilo na novo izvoljenih 35 članov. Vseh sedem svetov delovnih enot šteje 63 članov. Taka razlika nad polovico novih članov pa je predvsem zato, ker je bil svet delovne enote IPM v skladu s statutom v celoti na novo izvoljen s tem, da so bili štirje člani izvoljeni za eno leto, dočim je bilo pet članov za dve leti. Obračunska enota "Uprava" nima svetoplač pa pravice in dolžnosti in druge pravice izvršuje celotna delovna skupnost. To velja tudi za pomožne in vzdrževalne obrate. Ti dve enoti izvolita le predsednika zbora.

Delavski svet se je konstituiral dne 27/4 1967, tudi sveti delovnih enot so konstituirani.

Delavski svet je na prvi seji, dne 27/4 1967 izvolil za predsednika Jereb Petra, za namestnika pa Možiga Mirana. Na isti seji je delavski svet izvolil 8 članov in 8 namestnikov članov upravnega odbora. Na prvi seji, dne 4/5 1967 se je konstituiral upravnemu odboru in za predsednika izvolil Kolenc Alojza. Člani upravnega odbora pa so: Vinko Bogataj - Gorenja vas, Ivan Gluhododov, Marija Justin, Stefan Kopač, Ernest Mlakar, Slavko Sedej, Ivan Slabe in Izidor Rejc. Predsednik sveta delovne enote izdeloval-

nice gornjih delov - lahke je Slavka Mlinar, predsednik sveta delovne enote izdelovalnica gornjih delov - težke pa je Cveto Gruden. Svet delovne enote izdelovalnice gornjih delov lahke Gorenja vas je za predsednika izvolil Joža Arnolj. Predsednik sveta delovne enote težke montaže 52/5 je Čelik Janez, a predsednik sveta delovne enote lahke montaže in sorne izdelovalnice je Janez Smeh. Predsednik sveta delovne enote sekalnica je Karel Pivk, a predsednik sveta IPM je Franci Wolf. Predsednik zbora delovne skupnosti pomožnih in vzdrževalnih obratov je Oblak Vinko, a predsednik zbora delovnih ljudi "Uprava" je Strlič Leopold. Na volitvah, dne 19/4 1967 so bili za odbornike zbora delovnih skupnosti skupščine občine Logatec izvoljeni: Kolenc, Anton Oblak in Peter Jereb. Za dve leti ostaneta še odbornika ZDS Alojz Filipič in Bruno Mazzini.

Z delegacijo polovice novih članov je sestav kadrovske komisije tale: Ivan Capuder-predsednik, člani pa: Janez Lavtar, Stefan Kopač, Alojz Poljanšek, Ernest Mlakar, Franc Jesenko, Janez Tušek, Janez Smeh, Vera Verbič, Slavka Mlinar in Drago Debeljak.

Na novo je ustanovljena enotna komisija za vodenje postopka in izrekanje ukrepov za per kršitelje delovnih dolžnosti v sestavi: Jože Peternelj,

predsednik, Anka Kolenc - namestnik predsednika. Člani pa so: Janez Čelik, Janez Uršič, Gantar Stanko in Vladimir Možina. Vsaka volilna enota za vsak primer imenuje svojega člana v to komisijo. Če tega ne stori je član komisije predsednik sveta ali predsednik zbora. Tajnik obeh komisij, kadrovske in komisije za vodnje postopka in izrekanje ukrepov zoper kršitelje delovnih dolžnosti je Angelca Filipič. Komisije za izrekanje ukrepov v delovnih enotah so ukinjene.

Delavski svet je na 2. rednem zasedanju dne 27/4 1967 ustanovil tudi posebno strokovno komisijo za pregled, oecnitev in odprodajo ali uničenje nekurantnega blaga in imenoval njene člane. Predsednik komisije je Milan Filipič, njegov namestnik Miloš Mlinar. Člani pa so: Jaka Bogataj, Marjan Bogataj, Janko Žakelj, Anton Čižbert in Marija Stanovnik, ki je tajnik komisije.

Kadrovska komisija ja na svoji 20. redni seji, dne 20/5 1967

imenovala zastopnike podjetja v občinske svete in sicer: v gospodarski svet Izidorja Rejc, v svet za družbeni plan in finance Marivo Naglič, v svet za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve Joža Gantar, v svet za zdravstvo in socialno varstvo Vero Verbič, v svet za splošne in notranje zadeve Karla Pivk in v svet za kulturo in prosveto Jožeta Peternelj. Za predstavnika Alpine v temeljni izobraževalni skupnosti občine Logatec sta bila imenovana: Marjan Bogataj in Mlinar Slavka.

Komisija za nagrajevanje in druge komisije se še niso na novo konstituirale.

Drago Debeljak

OGLED SEJMA V PIRMASENSU

Letošnji sejem v Pirmasensu je močno poudaril smer, kateri bo morala slediti čevljarska industrija zaradi močnega ekonomskega pritiska tržišča, to je v

=====

Strasten nasprotnik Kartagine je bil tudi rimski državnik Mark Porcij Katon, o katerem pripovedujejo, da je na koncu vsakega govora v senatu povedal naslednji stavek: "Ceterum censeo Carthaginēnen esse delendam Sicer pa mislim, da je treba Kartagino porušiti). Bil je dober govornik in bojevnik zoper zapravljenost. V njegovem času se zaslužnim ljudem že za življenje postavljali spomenike in jim tako izrekli priznanja. Ob neki priložnosti mu je rekkel njegov občudovalec: "Res nerazumljivo in grdo, da ti Rimljani še niso postavili spomenika."

"Prijetelj," mu odvrne Katon, "ne jezi se. Ljubše mi je, da se ljudje sprašujejo, zakaj mi spomenik še ni postavljen, kot če bi se spraševali, zakaj mi je postavljen."

okviru možnosti masovna specializirana in tipizirana proizvodnja, ker je le v tej obliki možno spraviti v sklad potrebe po strojni opremi izkoriščenost strojev, storilnost, zmanjšanje režijskih stroškov itd. Da tovrstne proizvodnje ne bo moč prezreti, nam dokazuje že samo novi načini proizvodnje kot so: montažni sistem, PVC brizgana podplatna izdelava, dalje avtomatki sekalni stroj za sekanje umetnega usnja in tekstila, sekalni in varilni stroji, razni specialni šivalni stroji, moderna transportna sredstva itd.

Na sejmu je razstavljal 407 podjetij, od tega 250 nemških. Večji del sejmskega prostora so zasedali razstavljalci strojev in druge opreme kot so transportna sredstva itd. Močno pa so bili zastopani tudi proizvajalci usnja, kemikalij in raznih drugih pomožnih materialov za čevljarstvo industrijo. Ker bil podrobnejši opis preobširen, omenjamo samo nekatere pomembnejše novosti, ki smo jih opazili pri razstavljenih strojih in so pri nas še manj znane.

Firme SANDT, PFFAF in UMS so razstavljal nove vrste sekalnih in varilnih strojev za zgornje usnje, umetno usnje in PVC materiale. Posebnost tega stroja je: istočasno, ko sekalo material odseka (zgornje usnje in podlogo), ga na robovih tudi zvari. S tem opravi tri

operacije istočasno, odseka zgornje usnje in podlogo in ju zvari, da s tem odpade sešivanje in istočasno zaokroži robove, da imajo izgled zapogibanih ozir. zasmojenih robov. Pri varjenju usnja ali tekstila s PVC-jem je treba vložiti med obe plasti še posebno varilno folijo, ali namazati material, ki se vari s posebnim lepilom. Poleg sekanja in varjanja je možno z istimi sekali doseči še razne okrasne odtise kot imitacija šiva itd. Ti stroji so primerni predvsem za veliko serijsko proizvodnjo.

Razstavljeni so bili tudi stroji za varjenje zgornjega usnja, ki naj bi nadomestili sedanje šivalne stroje. Za enkrat uporabljajo te stroje predvsem za zvarjenje tistih delov, kjer se na sestavo ne postavlja prevelikih zahtev, npr. zvarjenje podloge. Prednost tega načina

Prijetelj se je pritoževal izumitelju Edisonu:

"Svoja vrtna vrata bi pa res lahko dal popraviti. Silno težko se odpirajo."

Izumitelj pa se je posmejal:

"Tega ne bom storil. Vsakokrat, kadar kdo vrata odpre, se pretoči s posebno napravo v vrtni rezervoar sto litrov vode. Zato pa imam tako lepo zelenjavo."

dela je predvsem velik prihranek na času in kratek čas po -

treben za pručavanje.

Ta način varjenja ima sicer še velike možnosti razvoja, vendar trenutno še ni dosegel tiste stopnje, ki bi bil primeren tudi za manjše tovarne.

Od razstavljenih šivalnih strojev so bili za nas interesantni predvsem razni specialni stroji kot so: dvoigelni šivalni stroj za všivanje zadržg, dvoigelni šivalni stroj z vodilom za všivanje hrbtnih jermenčkov, stroji za šivanje obrob, stroji za šivanje mocasin vložkov itd.

Firma USM je razstavila nov stroj za zapogibanje zgornjega usnja s termo lepilom. Razlika med stare in novo izvedbo stroja je predvsem skoraj popolna avtomatizacija stroja, ki je opremljen s foto celicami, ki avtomatsko vodi usnje, zato je delo zmeraj kvalitetno in hitro opravljeno. Čas priučevanja delavk na tem stroju je zelo skrajšan, ker je potrebno samo minimalno strokovno znanje.

Močno so bili zastopani tudi proizvajalci strojev za obdelavo podplatov po montažnem sistemu. Razstavljene so bile kompletne garniture strojev, ki pa se gleda na stopnjo avtomatizacije močno razlikujejo. Avtomatske garniture z avtomatskim transportom imajo zmogljivost vca 6.000 parov obdelanih podplatov za ženske salonke. Razstavljene pa so bile tudi eno-

stavnejše garniture, ki imajo manjšo zmogljivost in so tudi veliko cenejše od avtomatskih.

Od razstavljenih strojev za cvikanje konic za lepljene čevlje so bile zanimive predvsem tri variante.

1. Stroji za cvikanje konic, ki imajo vgrajeno napravo za brizganje termo lepila za notranjke. Pri cvikanju s temi stroji odpade gumiranje notranjkov in zgornjih delov, kar je precejšnja prednost pred dosedanjim cvikanjem konic, ima pa to slabo stran, da dolžina cvikanja ni daljša, kot pri starih strojih za cvikanje konic. Ugotovili smo, da delovanje aparatov za vbrizganje lepila na notranjke še ni povsem brezhibno.
2. Stroji za cvikanje konic, pri katerih se lepilo nanaša na zgornji del in notranjke kot pri dosedanjem načinu cvikanja, se razlikujejo od starih strojev predvsem po tem, da cvikajo pri čevljih z nizko peto do sredine zgiba, pri čevljih z visoko peto pa par centimetrov čez člen proti zgibu. Škarje so sestavljene iz več delov, da se lahko prilagodijo kopitu. Če se za cvikanje opetja uporablja jo stroji, ki cvikajo do sredine zgiba, ročno cvikanje stranic povsem odpade, strojno cvikanje s teksli ali sponkami pa je potrebno samo še kot pojačanje.

3. Pri tretji varianti strojev za cvikanje konic se nanaša termo lepilo na notranjke že v sekalnici, gumiranje zgornjih delov ni potrebno (One Way). Stroj je opremljen z napravo za aktiviranje lepila. Ta stroj ima to slabo stran, da dolžina cvikanja ni daljša, kot pri starih strojih.

Zmogljivost navedenih strojev znaša od 700 do 1.000 parov na osem ur (1 stroj).

Stroji za brizganje PVC podplatoč: Za nas je interesantna predvsem nova vrsta stroja, na katerem se samo z enim agregatom za vbrizgavanje PVC lahko izdelujejo dvobravni podplati, s tem, da se v forme vložijo ustrezni gumijasti ali PVC odlitki, ali pa podplati nasekani iz gumijastih ali PVC plošč, vmesne podplate pa vbrizga stroj. Na istem stroju pa se lahko vbrizgajo kompletni enobravni podplati. Prednost tega stroja je predvsem razmeroma nizka cena in za naše potrebe zadostna zmogljivost.

Iz ogleda sejma bi se dalo predvidevati, da bo razvoj čevljarске industrije dal poudarjati vse večji uporabi umetnih materialov (umetno zgornje usnje, podloga itd.), pri strojni opremi pa uporabi sekalno varilnih strojev, strojev za zvarjenje zgornjih delov, strojev za kompletno cvikanje, montažnemu sistemu in brizganju podplatoč.

DELOVANJE TURISTIČNEGA DRUŠTVA ŽIRI

O delovanju našega Turističnega društva, bolje povedano, o problematiki razvoja turistične dejavnosti v našem kraju, bi se moglo veliko napisati. To je dokazala zelo živahna in obširna razprava na zadnjem t.j. IV. rednem občnem zboru društva, ki je bil dne 22. maja letos v dvorani Mladinskega kluba. V razpravi so poleg članov upravnega odbora in članov društva sodelovali tudi predsednik in tajnik ljubljanske turistične zveze, predsednik krajevnega odbora SZDL tov. Peter Naglič in načelnik za gospodarstvo in finance občinske skupščine Logatec tov. Vinko Markelj. Na tem zboru je bilo ugotovljeno, da je za uspešen razvoj turizma pri nas potrebno ustvariti osnovne pogoje, ki jih danes sedobni turisti zahtevajo.

Dva izmed navedenih, brez katerih si današnjega turizma ne moremo predstavljati, sta ureditev cestnega omrežja, ki vodi k nam in preskrba z ustrezno prehrano turistov.

Kaj koristi kraju, če društvo privabi turiste, ko pa ni primerne gostišča, kjer bi se turisti hranili.

Ker ima naš kraj s prelepo okolico bogate možnosti za izlete, taborenja in tudi za daljša bi-

vanja v poletnem času, bo potrebno osnovne pogoje za razvoj turizma čimprej urediti. Na škofjeloško občino bo treba

sedniku društva tov. Vinku Nagliču, kjer bo dobila vse potrebne informacije. Novi tajnik društva še ni določen, zato posle tajnika začasno opravlja še tov. Franc Bačnar.

Pisatelj veseloiger Trástan Bernard se je odpeljal nekoč v Nizzo na počitnice. Obedel je v razkošnem hotelu. Ko so mu predložili poštno zasojljen račun, je zahteval lastnika hotela.

"Ali ste vi šef hotela?"

"Da, gospod. S čim vam morem ustreči?"

"Ali ste res gospodar te hiše?"

"Seveda vendar, lahko mi verjamete!"

"Potem me objemite!"

Hotelir je bil v veliki zadregi. Gostje naokrog so se začeli muzati in smehljati. Trástan Bernard pa je z jokavim glasom rekel:

"Objemite me ... to je poslednjič... nikoli več ... se ne bova videla!"

Potem je plačal in odšel.

Nekateri kraji so že prišli do spoznanja, da jim turizem prinaša lepe dohodke, zato tudi pri nas ne smemo držati rok križem.

V zadnjih letih so prihajali v Žiri predvsem motorizirani turisti. Spetoma so se ustavili na Goropekah, ki so postale že znane širom Slovenije in izven nje. Naš kraj bi imel precejšnje koristi od teh gostov, če bi jih znali zadržati za dalj časa in če bi postal turizem kot gospodarska dejavnost stvar nas vseh in to prav vseh. Računati moramo s tem, da mali zasebni turizem ni v sedanjih časih nič manjši, kot tako imenovani veliki - pomembna pa sta oba, pomembna in potrebna tako turistom kot tistemu, ki se s turizmom kvarjajo in ne nazadnje celotnemu gospodarstvu. Turizem je tako široka in raznovrstna dejavnost, ki ga ne moremo omejiti le na delo predsednika in tajnika društva - postal je stvar nas vseh.

vplivati za najhitrejše asfaltiranje preostalih 2.600 metrov ceste od Trebije do Sela in modernizirati cesto na relaciji Logatec - Žiri.

Po sedanjih predpisih je možno, da dajo turistom pregrano tudi privatniki, če imajo pogoje za to. Mogoče pozna kdo izmed braleev gospodinjo, ki bi bila pripravljena kuhati za turiste na svojem domu. Svetujte ji, naj se oglasi pri novem pred-

Lojze Kopač

PRED IN PO KOLEKTIVNEM DOPUSTU (od 16 - 30.7.1967), RAZEN V DRUGI IZMENI V AGVUSTU, SO V NAŠEM POČITNIŠKEM DOMU V UMAGU ŠE PROSTA MESTA. ČLANI KOLEKTIVA, SVOJCI IN DRUGI, ČE SI ŽELITE PRIJETNEGA ODDIHA, PRIJAVITE SE!

IZ ZGODOVINE ŽIROV

V 13. številki LOŠKIH RAZGLEDOV je Dr. PAVEL BLAZNIK opisal PROMETNE ZVEZE PREKO POLJANSKE DOLINE V FREISINŠKI DOBI. Od tu smo povzeli nekaj odlomkov, ki bodo vas, dragi bravci, gotovo zanimali.

Poljanski dolini je pripadala pred davnimi stoletji izredno pomembna vloga, saj je tod vodila ena najvažnejših prometnih žil, ki se je niso držali samo loški trgovci, marveč je povezovala z Italijo velik del slovenskega ozemlja. Sem je bila usmerjena zelo živahna pot iz Štajerske, in to preko Motnika v Tuhinjski dolini proti Kamniku in od tam dalje čez Škofjo Loko po Poljanski dolini v Italijo.

Najstarejša listinsko izpričana pot je peljala po Poljanski dolini proti tolminskemu ozemlju in od tam dalje na Čedad, s katerim so bili loški trgovci v poslojnih zvezah že zelo zgodaj. Tajo je npr. Nikolaj iz Loke dobil 1311 od nekega Čedada vina za 6 oglejskih mark. leta 1356 se npr. omenja trgovec Jakob iz Loke, ki je sem prodajal koštrane; enako je prav tedaj npr. prodal v Čedad trgovec iz Loke čredo 204 ovac.

Ob nastanku listinskega teksta iz 1377 je bilo novoosliško ozemlje še nenaseljeno. Tako je treba postaviti to pot v območje Stare Oslice in gore Ermanč

vec (1026), ki je zadnji pomembnejši vrh v okolici in z imenom - vsekakor povsem slučajno - spominja na čedadskega gasta da Jakoba d'Ermano, ki ga je svet čedadske komune 1377 poslal k patriarhu, da se pogovori z njim glede tega pota. Tolminska cesta je torej vodila iz Škofje Loke po Poljanski dolini proti Hotavljam in v območju Stare Oslice; od tam se je premaknila v območje Planine. Od tod dalje ima Koc cesto načrtano v izdaj tolminskega urbarja. Pot je po Kocovih navedbah držala čez Cereno in Kartečine ter je dosegla dolino Bače pri Grahovem; dalje je peljala preko Kneže in Ljubinja na Tolmin ter je potekala na desni strani Soče do Kobarida. Tam se je združila s potjo, ki je vodila od Trbiža preko predele v Bovec. Od Kobarida se je pot obrnila v dolino Nadiže, ob kateri je dosegla Čedad.

Le nekaj desetletij po 1377 pa dobimo prve podatke o poti, ki se je obrnila proti Žirem. Leta 1425 je namreč vojvoda Fridrik dovolil loškemu meščanom in podložnikom, da smejo uporabljati cesto, ki pelje skozi Žiri v Italijo, hkrati jih je oprostil mitnine v Ljubljani, oprostitev je bila le-tim podaljšana deset let kasneje. Prav tako je dovolil tudi Maksimiljan 1497 loškemu prebivalstvu, da uporablja to cesto z vso svojo robco. Kje je potekala ta pot? V vseh doslej nastetih virih se omenja v tej zvezi Žiri in Črni vrh. S pritegnitvijo virov iz kasnejših stoletij je mogoče to pot približe lokalizirati.

Pot iz Loke do Poljan je bila vsekakor skupna obema smerema - čez Cerknjo in preko Žirov. V območju Poljan oziroma Srednje vasi se je pa žirovska pot ločila in se je odmaknila od smeri, ki jo je nakazovala Sora. Izogibati se je namreč hotela debri pri našnjih Fužinah, ki ostro loči žirovsko območje od ostale Poljanske doline. Še danes je živa tradicija, da je šla stara tovarniška pot čez žabjo vas in preko Dobrave po Karlovški grapi do kmetije Brevo, ki leži na sedlu med Poljansko dolino v ožjem smislu besede in Žirovskim poljem. Od tod se je pot spustila čez hrib proti Dobračevi mimo kmetije Javornik na Žirovskem vrhu, kjer se je do danes ohranilo značilno ime "na cesti". Od Žirov dalje se je pot držala v bistvu smeri, ki jo je nakazovala Sora vse do Podklanca, kjer se je obrnila na Zavratac in od tam dalje na Veharše, kjer je stal loški mejnik (1586). Od Veharš dalje je peljala pot mimo Jelenška proti Godoviču, kjer je bila že 1450 nove ustanovljena mitnica, ki jo omenja tudi loški vir iz 15. stoletja, ko govori o cesti preko Žirov. Od Godoviča je šla pot mimo Tešarja, Petelina in Klavžarja na Črni vrh. Upoštevajoč omenjene vire je kazno, da ni držala pot iz Žirov proti Črnemu vrhu preko Idrije že v prvi polovici 15. stoletja; za loške tovarnike bi bila taka smer daljša, Idrija pa takrat še ni bila znana, ker še ni

bilo odkrito žive srebrne. S pojavom živega srebra je seveda smer Idrija-Črni vrh pridobila na pomenu, vendar ne za tovarnike, ki so prihajali sem od Loke, in so bili namenjeni dalje proti zahodu. Od Črnega vrha dalje se je spustila preko Križne gore na Podvelb in od tam dalje na Col. S Colom namreč istovetim ime "vnder Prartt", ki ga srečujemo v virih od 16. stoletja dalje. Pri tem se naslanjam na omembo iz 1726, kjer je ta kraj označen kot Brord, in na skico iz 1829, ki omenja na tem mestu Brordzoll, t.j. Col. Pri Colu se je pot razdelila. En krak je vodil preko Gorice na Beneško; druga smer je peljala preko Vipave na Trst. Td so torej tovarniki vino loški podložniki, ki so ga prevažali iz Trsta preko Loke v Oberwelz pri Judenbrugu, kakor jih v virih prvič srečamo 1437 in jih kasnejše loške računske knjige omenjajo leto za letom.

VIPRAŠANJA -PRIPOMBE- ODGOVORI

Tov. urednik !

Po uprizoritvi drame Delavnica oblakov v Žireh sem slišal mnogo kritičnih pripomb, žal več negativnih. Po moji sodbi je to delo res precej ostro na naš povojni čas. Vse, kar bi temu delu lahko očital, so besede Rutarja, ki so me močno spominjale na Hlapca Jerneja. Po drugi

strani pa, če je Remec vnesel le delček Cankrajeve veličine v to dramo, mu ne moremo odrekati priznanja za to veliko delo.

Kaj misliš na to, tovariš odgovorni urednik ?

Pej

Odgovor: Lepo je in prav tudi, da vsak sam presodi delo. Ker ste pa že omenili veličino Cankarja, naj mi bo dovoljeno vrniti s Shakespearom.

Hamlet: "-- igra, kot se spominjam, ni ugajala širokemu občinstvu; bila je kaviar za ljudstvo: toda - kakor se je zdelo meni in drugim, katerih sodba je v takih rečeh tehtnejša od moje - je bila izvrstna igra z dobro razporejenimi prizori, pisana s toliko zmernostjo, s kolikršno umetnostjo. Spominjam se, kako je nekdo rekel, da vrstice niso zabeljene, kar bi dajalo stvari slast, in da ni v stavkih vsebine, po kateri bi mogli obdolžiti pisarja umetničenja, pač pa je imenoval delo pošteno in zdravo in prijetno in mnogo bolj prijetno kot nališpano. En govor mi je posebno ugajal: "--"

uredništvu "Dela, življenja" !

Naj povem, kako je bilo z materialom v težki montaži dne 24. maja 1967. Manjkalo je sledeče: vzmeti, ki rabijo pri cvikanju; ščitniki za tako imenovane zaklopkarje, stelk ni bilo, niti vezalk za Riekerje

čevlje, itd. Radi pomanjkanja omenjenega materiala čevljev ni mogoče dodelati in delavci smo brez dela. To se ponavlja leto za letom, dan za dnem. Ko pa pride poletna vročina pa moramo delati v podaljšanem delovnem času.

Kdo je temu kriv ? Kdo je odgovoren za tako slabo organizacijo? Ali bodo potrebni ukrepi? Saj človek razume, kadar je kriv zunanji trg (carina ipd.), ampak, kar se izdeluje v tovarni sami (mehanična, prikrcevalnica, priprava), pa bi moralo biti pripravljeno.

Vprašujemo se, kako dolgo bomo še čakali, da se bodo naučili pravočasno pripraviti, kar je potrebno za določen plan. Mislimo, da mora biti že vse pripravljeno, preden se začne sledeči plan cvikat.

Delavka

Odgovor, ki ga je dal šef proizvodnega sektorja:

Na vprašanje delavke, zakaj je 24. maja na traču 52-5 manjkalo vrsto materialov pojasnjujemo naslednje:

Ščitnike smo naročili pri nabavni službi z okvirnim naročilom 13. aprila po naročilnici št. 30 in predpisali sukcesivno dobavo po potrebi od 10. maja dalje. Po leg okvirnega naročila smo vsakih 10 dni oddajali dekadno precizirano naročilo za ščitnike po razpisanih planih. Nadaljno tolmačenje v tej zadevi prepuščam nabavni službi.

Vrvice za vezalke smo naročili

pri uvozni službi 11. marca z naročilnico št. 16 in predpisali dobavo za polovično količino 1. maja, za drugo polovico pa 1. junija. Prva pošiljka je bila dobavljena (razen 800 m, katera je bila prinesena iz Italije) šele proti koncu maja in smo bili zato nekaj dni brez vezalk. Dobavni rok za uvoz vrvice je bil sicer precej kratek, vendar, ker pri oddaji naročila glede predpisanih rokov ni bilo prigovorov, smo bili prepričani, da bo blago pravočasno prispelo. Kratek dobavni rok se povezuje s spremembo planov zaradi nedobavljenih zapenk. Manjkajoče vezalke smo morali naknadno vstaviti v gotove čevlje, kar je povečalo stroške proizvodnega oddelka.

Pomanjka je vzmeti pri cvikanju konic se je opazalo že dalj časa. Da bi se problem rešil za daljši čas, smo v začetku maja naročili v mehanični delavnici 1.000 km vzmeti. Naročilo je bilo sprejeto, izvršeno pa le v delni količini, zato ta vrzel ni bila pravočasno odpravljena. Vodja mehanične delavnice v svojem tolmačenju, katerega odstopamo uredništvu, povezuje izdelavo vzmeti s poravnavo zibnikov in izdelavo ščitnikov. Mislim, da mora odgovorni vodja mehanične delavnice prav zaradi tega, ker sprejema naročila od vseh sektorjev sam presojeti o možnosti izvršitve naročil in se potem po sprejetju naročil dogovorjenih rokov držati.

Ko smo primerjali nadaljnje pri

pombe delavke glede prepisno izdelanih stelk, smo v dnevniku, katerega vodi vodja težke montaže našli isto pripombo. Izdelovalnica zgornjih delov je dolžna izdelati steljke istočasno z zgornjimi deli in jih deponirati v svojem oddelku dokler jih montaža ne potrebuje. V obravnavanem primeru steljke za art. 20047 niso bile pravočasno izdelane. Če je zaradi tega nastopila prekinitev dela ima delavka v smislu Pravilnika o delitvi sredstev za OD po čl. 104 pravico do povračila. V kolikor je morala delavka zaradi nedobavljenih steljk ta dan čakati, se ji mora razlika nadoknaditi in te stroške bremeniti izdelovalnici zg. delo. V primeru, da bi se taki slučajji ponavljali večkrat, bo treba ukrepati po členu 36. Dopolnitev pravilnika o medsebojnih delovnih razmerjih.

Upam, da bo ta obrazložitev zadostna delavki, katera zahteva odgovor in da bo istočasno služila bravcem za presojo o vzrokih obravnavanega primera. Ker pa se slične pomanjkljivosti stopnjujejo tudi v drugih oddelkih, bi bilo pravilno, da se ugotavlja kje so vzroki za poslabšanje stanja v proizvodnih oddelkih. Pri spremljanju nihanja storilnosti in izvršitve planskih obvez v zadnjih dveh mesecih na žalost ugotovljamo nazadovanje.

V mesecu maju smo na pr. izdelali le 93% planiranih količin obutve.

Zaradi zmanjšanja obsega proizvodnje so se zmanjšali vkalkuli-

rani OD proizvodnih delavcev in povezano s tem se je poslabšal mesečni rezultat proizvodnih oddelkov in celega podjetja.

Pri iskanju vzrokov za padeč storilnosti največkrat naletimo na vzroke, ki se večejo tudi na druge sektorje in službe izven proizvodnega sektorja. Eden od upravičljivih razlogov za nedoseganje planov je tudi povečana količina proizvodnje za izvoz v zahtevnejših modelih. Ta negativni vpliv na storilnost bi bil manjši, če bi bili vsi materiali dobavljeni pravočasno in v odgovarjajoči kvaliteti oziroma, če bi vskladili kriterij ocenitve kvalitete pri prevzemu materiala in obutve.

Če hočemo proizvodnjo organizirati po sodobnem načinu kot se to zahteva, je poleg ostalega potrebna tudi dobra in pravočasna priprava, kakor tudi zagotovitev primernih materialov. Trenutno stanje pa je nasprotno ter namesto, da bi se proizvodnja odvijala po predvidenem planu se levimo in večkrat ne vemo kaj bomo naslednji dan proizvajali, zato ni čudno, če v proizvodnih oddelkih zmanjkajo materiali in proizvodne vozičke postavljamo na tla, kar ima za posledico nizko storilnost.

Vodja mehanične delavnice, pa je v zvezi z vprašanjem, zakaj ni bilo dovolj vzmeti za cvikanje konic na stroju Water v montaži 52-5 odgovoril naslednje:

V mehanični delavnici že vrsto

let poravnavamo jeklene zgibnike. Tako smo jih tudi v mesecu maju, s tem, da so jih uporabljale vse tri montaže. Na tem delovnem mestu sta bila zaposlena dva delavca. Rabili pa bi 3, upoštevajoč, da jih en delavec poravnava v 8 urah 1000 parov. Vsi trije takovi rabijo približno 3000 parov jeklenih zgibnikov dnevno. Sicer tako stanje ni trajalo dolgo. Vendar so v proizvodnji v tem času potrebovali tudi ščitnike za konice pri smučarskih čevljih in ker v normalnih obremenitvah izdelujeta vzmeti ista dva delavca, je prišlo do zastoj, ker v tem primeru to ni bilo mogoče. Izdelovali so jih obratni mehaniki, za te pa vemo, da jih tekoče popraviljanje strojev lahko več ali manj zaposli. Delavec, ki se dobro potrudi in opravlja samo dela v zvezi z vzmetmi, jih lahko napravi 60 komadov na dan. Tretja pa se jih dnevno od 20 pa tudi do 100 v, odvisno od čevljev. Nekaj teh vzmeti izdeluje tudi obratni mehanik v Gorenji vasi, žal pa smo tudi tega zaposlili pri izdelavi ščitnikov za na prednji del pri smučarskih čevljih.

Mislím, da bi morali to vprašanje obdelati temeljito in mogoče poiskati boljše in cenejše rešitev.

Odgovor nabavne službe podjetja bomo posredovali v prihodnji številki glasila.

